

Мирний Панас. Зібрання творів : у 7 т. / Панас Мирний. – К. : Наук. думка, 1968. – Т.1. – 559 с.
Нечуй-Левицький І.С. Зібрання творів : у 10 т. / І. Нечуй-Левицький. – К. : Наук. думка, 1966. – Т.5. – 455 с.
Рильський М.Т. Зібрання творів : у 20 т. / М.Т. Рильський – К. : Наук. думка, 1985. – Т.9. – 496 с.
Руданський С. Твори : у 3 т. / С. Руданський. – К. : Наук. думка, 1972–1973.
Стельмах М.П. Твори : в 7 т. / М.П. Стельмах. – К. : Дніпро, 1982–1984.
Тичина П.Г. Зібрання творів : у 12 т. / П.Г. Тичина. – К. : Наук. думка, 1983. – Т. 1. – 735 с.
Тютюнник Г. Вибрані твори : Оповідання. Повісті. / Г. Тютюнник. – К. : Дніпро, 1981. – 608 с.
Українські народні казки / упоряд. О.С. Яремійчук. – К. : Веселка, 1989. – 412 с.
Хоткевич Г.М. Твори : в 2 т. / Г.М. Хоткевич. – К. : Дніпро, 1966. – Т.1. – 532 с.
Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів : у 12 т. / Т.Г. Шевченко. – К. : Наук. думка. – Т.3. – 397 с.
Яворівський В. Перед тим, як жити : Повісті, новели, оповідання / В. Яворівський. – К. : Укр. письменник, 2001. – 286 с.

В статье проанализированы транспозиционные возможности местоимений в состав частиц, определены и описаны семантическое значение транспонированных слов.

Ключевые слова: местоимение, частица, партикуляция.

The article analyzes the pronoun transposition into the class of particles, defines and describes transposed semantic meaning of the words.

Keywords: pronoun, particle transposition.

УДК 81'366.544

Л.М. Колібаба

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВОМУ ВЖИВАННІ ДРУГОГО ЗНАХІДНОГО ВІДМІНКА ІМЕННИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ

У статті схарактеризовано новітні тенденції у функціонально-стильовому вживанні другої форми знахідного відмінка іменників чоловічого роду II відміни – назв неістот в українській літературній мові початку ХХІ сторіччя.

Ключові слова: друга форма знахідного відмінка іменників, іменники чоловічого роду – назви неістот, знахідний відмінок, родовий відмінок.

У чинному «Українському правописі» зазначено, що в знахідному відмінку однини іменники чоловічого роду другої відміни, які означають неістоти, мають ту саму форму, що й у називному відмінку: *будинок, інститут, колектив, міст, народ, сон, ячмінь* та ін. «Деякі іменники чоловічого роду, переважно назви побутових предметів, можуть мати паралельні форми, спільні з формами або родового, або називного відмінків: (зрізав) *дуба* й *дуб*, (дав) *карбованця* й *карбованець*, (написав) *листа* й *лист*, (узяв) *ножа* й *ніж*, (поклав) *оливця* й *оливець*, (поставив) *плуга* й *плуг*» [32, 72]. Однак сучасна мовна практика засвідчує, що набір іменників – назв неістот чоловічого роду, які в знахідному відмінку однини вживаються у формі родового відмінка з флексією *-а (-я)*, в українській мові значно більший. У цьому переконують як «живе» усне розмовне мовлення, так і зразки «обробленої» літературної мови – художні тексти, мова засобів масової інформації та зрідка навіть наукові видання, пор.: *Він навіть відкрив борта, стягнув мішка і всім давав читати, що на ньому написано* (С. Пономар); *Борис жартома показав екрану ноутбука кулака* (К. Матвієнко); *...вивісили прапора* (телеканал СТБ); *Мер м. Житомира купив собі новенького японського джипа* (телеканал ІSTV); *Від ОДА школа отримала новенького автобуса*... (Чернігівський обласний тижневик «Гарт»); *...трекавидалено через погану якість виконання* (радіо Ера FM); *При перехідних дієсловах із заперечною часткою не широко вживають родового відмінка іменників – назв істот і неістот* (І. Вихованець); *Іменника* *більш найчастіше вживаємо, коли йдеться про відчуття страждання* (І. Вихованець). Тенденцію до вживання частини іменників чоловічого роду – назв неістот у знахідному відмінку з флексією *-а (-я)* відбивають також деякі сучасні лексикографічні праці [25]. У зв'язку з цим постають питання, чи всі іменники – назви неістот чоловічого роду в знахідному відмінку однини можуть мати форму родового відмінка з флексією *-а (-я)* та в яких функціонально-стильових сферах сьогодні найчастіше вживають таку форму іменників. Розв'язанню цих проблем присвячено пропоновану статтю.

Форму знахідного відмінка з флексією *-а (-я)* в українському мовознавстві здебільшого кваліфікують як «форму, однакову (або спільну) з формою родового відмінка» [31, 77]. Відомі й інші назви – «знахідний, подібний до родового» [23, 37], «родова форма знахідного відмінка» [18, 43], «знахідний відмінок у формі родового» [21, 200], «родовий об'єкта у функції знахідного» [5, 405], «друга форма знахідного відмінка», або «другий знахідний відмінок» [7, 102; 8, 122], «знахідний відмінок у шатах родового» [9, 66]. Ми послуговуємося термінами «друга форма знахідного відмінка» та «другий знахідний

відмінок», які свого часу вжив І. Вихованець, оскільки саме вони, на нашу думку, найточніше відбивають специфіку знахідного відмінка в українській мові.

Уживання іменників – назв неістот чоловічого роду в знахідному відмінку однини з флексією *-а (-я)* відоме українській мові здавна і є її специфічною рисою. Проте в різні періоди розвитку української мови під впливом соціально-політичних чинників активність використання форми родового відмінка зі значенням знахідного була неоднаковою.

Особливо активно форму знахідного відмінка на *-а (-я)*, її історію та причини появи в мові, водночас активно послуговуючись нею, досліджували у 20-30 рр. ХХ ст. Потребу ґрунтовного дослідження явища заміни знахідного відмінка «неживих» іменників чоловічого роду формою родового на *-а (-я)* мовознавці Є. Тимченко [26, 259–264; 27, 96], М. Грунський [11, 21; 12, 49], О. Курило [16, 104–114], Г. Іваниця [14, 100], М. Сулима [23, 37], О. Матвієнко [18], О. Синявський [22, 51–53], І. Огієнко [21, 200–241] та ін. умотивовували тим, що це явище ще передісторичне, відоме усім «живим» слов'янським мовам [16, 113; 21, 210]. Мовознавці 20-30 рр. ХХ ст. так активно боролися з «нехтуванням акузативних форм однини на *-а (-я)* від речивників чоловічого роду» [16, 113], що їх звинувачували навіть у «надуживанні цієї форми» [18, 43, 56].

Але після 30-х рр. ХХ ст. «советська й російська влада в Україні, – зазначає І. Огієнко, – силою забороняє вільно вживати форми родового замість знахідного, і цим шкідливо нищить істотну окремішність української мови» [21, 240].

Цю тенденцію відбивають і тогочасні українські праці, присвячені проблемам правописних норм. Зокрема, перелік іменників чоловічого роду, які в знахідному відмінку однини мають форму на *-а (-я)*, постійно звужувався, пор.: в «Українському правописі» 1928 р. та 1933 р. таких іменників представлено найбільше, тоді як в «Українському правописі» 1946 р. форму знахідного відмінка на *-а (-я)* дозволено мати лише трьом іменникам – *плуг(а)*, *дуб(а)* і *листа(а)* [29, 71]. З приводу правила, поданого в «Українському правописі» 1946 р., І. Огієнко обурено писав: «На основі цього «правила» тепер в Україні заміною відмінка на *-а* вживають тільки при деяких словах. А щоб не мати клопоту, зовсім не вживають його! Оминають заради святого спокою!» [21, 228]. Безпідставно обмежена в «Українському правописі» 1946 р. група іменників чоловічого роду однини, які в знахідному відмінку однини можуть мати форму на *-а (-я)*, залишається незмінною в його другому виданні 1960 р. [30, 82]. Лише в «Українському правописі» 1990 р. і його наступних перевиданнях набір таких іменників збільшено до шести: *дуб(а)*, *карбованц(я)*, *лист(а)*, *нож(а)*, *олівц(я)*, *плуг(а)* [31, 77; 32, 72].

Чинники, що зумовили вживання знахідного відмінка іменників чоловічого роду однини від назв неістот у формі родового відмінка із закінченням *-а (-я)*, дослідники також визначають по-різному. Переважає думка, згідно з якою причиною появи співвідносних форм знахідного та родового відмінків у іменниках – назвах неістот є явище аналогії: приймаючи в знахідному відмінку закінчення родового *-а (-я)*, іменники назви неістот цим самим уподібнюються до істот [26, 259–264; 21, 202; 17, 76–77; 5, 80–81; 6, 33; 7, 102; 8, 122; 34, 12; 33, 212].

Серед інших причин уживання знахідного відмінка у формі родового називають такі:

1) персоніфікація назв неістот [22, 52; 21, 203–204, 206; 17, 77]. Процес заступлення знахідного відмінка заміною формою родового, «звичайний для іменників живих, – зауважує І. Огієнко, – з бігом часу потягнув іменники неживі, але тільки ті, що їх можна було ніби персоніфікувати» [21, 203–204];

2) вплив південно-західних і поліських говорів [13, 118; 24, 81; 2, карта №278; 3, карта №262; 4, карта № 79];

3) вплив форми родового партитивного відмінка [20, 198; 21, 202];

4) граматичні ознаки. В. Юносова звертає увагу на те, що форми родового відмінка найчастіше витісняють форми давнього знахідного при дієсловах доконаного виду (*зморищив лоба; привіз гостинця; крутнув руля, розв'язав мотузку* тощо), у прийменникових конструкціях, особливо з прийменниками *в (у)*, *за, на* (*пограли в футбол, кутався в плащика, витягла за чуба, поглядав на годинника й под.*), у конструкціях з іменниками, залежними від інфінітива (*прикусити язика, вхопити ключа, написати насквіля*) [34, 12];

5) емоційно-семасіологічні ознаки мовлення. На думку М. Сулими, «фрази з знахідним, подібним до називного, мають у собі більше моментів рішучості, певності, іноді – якоїсь нерухомості», тоді як «фрази з знахідним, подібним до родового, характеризують несталість якоїсь дії, вагання, а коли цих моментів немає, то – жвавий рух, процес виконання» (23, 32; 22, 52; 17, 77);

6) темп вимови та інтонація. «Напруженіша рвучкіша вимова краще передається називною формою, а повільніша – родовою», — звертає увагу О. Матвієнко [18, 55];

7) милозвучність мовлення. «Використання родового відмінка у функції знахідного може пов'язуватися з вимогами мелодійності української мови (вживання закінчення -а на стику приголосних або в разі нагромадження приголосних)», – припускає І. Вихованець [6, 33];

8) вимоги стилю, жанр [18, 55; 6, 33–34; 34, 13].

Усі прибічники думки про вільне функціонування в мові іменників чоловічого роду однини – назв неістот у формі знахідного відмінка, яка збігається з формою родового відмінка, наголошують, що така форма притаманна передусім іменникам, які позначають конкретні («які ми можемо брати в руки й бачимо їх» [21, 206] цілісні, чітко окреслені предмети [16, 113; 18, 44; 22, 52; 21, 204–206], оскільки «закінчення -а (я) має властивість уконкретнювати й індивідуалізувати» [18, 44]. На думку І.Огієнка, у знахідному відмінку однини форму родового відмінка можуть мати іменники чоловічого роду таких семантичних груп: 1) назви частин тіла: *ніс, рот, лоб, палець, ніготь, кулак, лікоть, живіт, хвіст, чуб, вус* і т. ін.; 2) назви хатніх і близьких нам речей: *каганець, мотуз, макогін, сірник, кошіль, серп, ключ, плуг, топір, деркач, дрюк, кіл, нагай, батіг, годинник* та ін.; 3) назви меблів: *ослін, стіл, диван, фотель*; 4) назви одягу та взуття: *кожух, жупан, пас, пояс, черевик, кашкет, плащ, бриль, капелюх, фартух, халат* і т. ін.; 5) назви їжі: *калач, сухар, бублик* і т. ін.; 6) назви дерев: *дуб, граб, явір, бук, бузок, лист, пень* і т. ін.; 7) назви монет: *дукат, шеляг, п'ятак, карбованець* і т. ін.; 8) назви городніх рослин: *будяк, буряк, окріп, гарбуз, огірок, кавун* і т. ін.; 9) назви зброї: *меч, штик, револьвер, пістолет, пістоль, кулемет* і т. ін.; 11) вище подані назви реальних речей із кінцівкою -ак, -ик, -ік, -ець: *кулак, бублик, пеньок, кухлик, дрючок, кілок, бузок, зшиток, олівець* та ін. [21, 205–206].

Щодо іменників – «назв предметів уявних, реально не існуючих, що їх, – як зазначає І. Огієнко, – до рук не візьмеш і що їх власні очі не бачать» [21, 206], то багато мовознавців уважає: вони не зазнали впливу іменників – назв істот, а тому в знахідному відмінку однини мають форму, спільну з формою називного відмінка [27, 96; 16, 114; 23, 37; 21, 207]. До цієї групи назв неістот І. Огієнко зараховує: «всі імена уявні (абстрактні), імена збірні (*полк, народ, ліс, очерет, ячмінь*), імена матеріальні (*сніг, лід, шовк, пісок, хліб, попіл, цукор* і под.), неживі іменники, перейняті з чужих мов, особливо ж мало поширені (*факт, документ, епітет* тощо), назви місцевостей (*Берлін, Париж, Єрусалим, Дон, Сибір*), назви матерій, гірських порід і хімічних тіл (*шовк, оксамит, азот* і т. ін.), назви мір, окрім тих, які закінчуються на -ець» [21, 207]. Водночас дослідник виокремлює проміжну групу іменників «уявно-реальних», що «належать уявним назвам, але які ми аж надто часто переживаємо» і відносить до них назви бійок, погодних явищ, світил, днів тижня, місяців, назви міри, ваги, граматичних термінів чоловічого роду, танців, назви написаного (сюди належать і слова на -пис) і под.: *прочухана, ляпаса, місяця, понеділка, липня, метра, іменника, прикметника, підмета, присудка, інфінітива, гопака, акта, протокола, статута, контракта, листа, словника, папірця, Апостола* (Книга), *літописа, дописа, плана, процеса, проектата* багато інших. Ця група назв неістот «дуже велика, а з часом вона ще й поширюється» [21, 207].

Основною морфологічною умовою заміни форми знахідного відмінка іменників чоловічого роду однини – назв неістот формою родового відмінка мовознавці одностайно вважають закінчення родового відмінка цих іменників: закінчення -а (-я) уможливорює родову форму знахідного відмінка, тоді як закінчення -у (-ю) – забороняє, «цебто, – пояснює І. Огієнко, – коли слово в родовому кінчиться на -у, то він не може заступати знахідного» [21, 203, 206; 12, 49; 16, 114; 23, 37; 18, 43; 22, 52].

Усі дослідники другого знахідного відмінка одностайні в думці, що сферою його використання є усне розмовне мовлення та мова художньої літератури. Цю думку потверджує безліч прикладів із художньої літератури, напр.: *Начальник корпусу пильно обдивився з усіх боків Фавстове ліжко, торбу, рушника, вишитого з ключем журавлиним...* (Г. Косинка); *Язик його теплий лизав мені губи, мов щіточка, терпко чесав мені чуба* (Т. Осьмачка); *Василько витер рукавом носа* (С. Васильченко); *З лісу зайчики ішли – кавуна вони знайшли. Їли, їли кавуна, доки виїли до дна* (Л. Полтава); *...І дав йому [Дурникові] корабля, що міг рухатися по воді й по сухому* (Казки народів світу) та багато інших.

Донедавна вважали, що другий знахідний відмінок зовсім не притаманний науковому, а тим паче офіційно-діловому стилям [6, 34; 7, 103; 34, 13], хоч наукові дослідження 20-30-х рр. рясніють формами родового відмінка у функції знахідного, пор.: *Використані джерела замало дають матеріалу, щоб скрізь відтінити значіння вислову, де вжито акузатива* (О. Курило); *Дієслова, що здебільшого мають при собі приіменника*на, за... (О. Курило); *Чому сталося так, що родового відмінка широко вживається* (М. Сулима); *Родова форма знахідного відмінка більше упідлеглює додатка іменникового, ніж назовна* (О. Матвієнко); *...в західно-українських говорах завжди вживають прислівника* так як (І. Огієнко); *Спинювати цього процесу – це нищити українську мову* (І. Огієнко) тощо. На переконання І. Огієнка, наукові праці «вимагають» форми знахідного відмінка на -а [21, 216].

На сучасному етапі розвитку української літературної мови спостерігаємо розширення сфер функціонально-стильового вживання форми знахідного відмінка на *-а (-я)* – використання її в засобах масової інформації та намагання впроваджувати в науковому стилі.

Значно активніше (порівняно з попередніми роками) вживання другого знахідного в мові мас-медіа початку XXI сторіччя можна пояснити «тенденцією до орозмовлення мови української преси початку XXI ст.» [19, 262]. Проілюструємо вживання другої форми знахідного відмінка іменників у мові сучасних засобів масової інформації: *...на цій ділянці шляху джип наздогнав ВАЗа* (телеканал НТН); *Мер м. Житомира купив собі новенького японського джипа* (телеканал ІSTV); *...[машина] протаранила іншого поїзда* (телеканал НТН); *...правоохоронцям вдалося скласти її [жінки] фоторобота* (телеканал НТН); *...ремонтувати свого автомобіля* (радіо Ера FM); *...Але господарі обіцяють, що згодом м'яча в «прокурорські ворота» може спробувати забити кожен...* (Чернігівський обласний тижневик «Гарт»); [В. Сизон:] *Три тижні тому я написав у ЖРЕД листа...* (Чернігівський обласний тижневик «Гарт») тощо.

У науковому стилі сучасної української літературної мови спостерігаємо поступове «вродження» родової форми знахідного відмінка. Деякі мовознавці, зокрема М. Гінзбург, наполягають на активному вживанні форм знахідного відмінка із закінченням *-а (-я)* в науковому стилі. Зокрема, дослідник робить висновок, що «маємо всі підстави повернутися до активного вживання цієї форми в назвах чітко окреслених предметів і понять у ділових, наукових, науково-популярних та навчальних текстах, оскільки саме вона забезпечує точність і однозначність речень із прямо-перехідними дієсловами, бо сприяє чіткому розмежуванню підмета і прямого додатка, що дає змогу уникати неприродних для української мови пасивних конструкцій з дієсловами на *-ся*» [10, 39]. Також М. Гінзбург пропонує внести зміни до §50 чинного «Українського правопису», розширивши перелік іменників, які, вживаючись у чітко окреслених значеннях, можуть у знахідному відмінку за аналогією мати дві форми – спільну з формою називного відмінка, та форму на *-а(-я)*, спільну з формою родового відмінка: *(ухвалити) декрет й декрета, закон й закона, (прочитати) протокол й протокола, (подати) рапорт й рапорта, (закінчити) інститут й інститута, університет й університетато* тощо [10, 39].

Проте в науковому стилі цей процес відбувається дуже повільно, його засвідчує небагато прикладів, пор.: *Варіанта* із переважно використовуємо між приголосними або групами приголосних попереднього і наступного слова (І. Вихованець); *Рідше вживають цього дієслова* у значенні відмикати (І. Вихованець); *Присудок передбачає підмета* у формі називного відмінка (К. Городенська); *У середині XIX ст. український етнограф П. Єфименко уклав словника, в якому зафіксовано 125 слів німецького походження* (Т. Пиц) та ін. На нашу думку, нечисленні випадки вживання форм знахідного відмінка із закінченням *-а (-я)* в науковому та офіційно-діловому стилях сучасної української літературної мови або взагалі їхня відсутність, окрім суб'єктивних чинників, зумовлені також тим, що в цих стилях домінують іменники з абстрактним значенням, більшість із яких не може вживатися у формі другого знахідного.

Отже, граматичну особливість знахідного відмінка іменників чоловічого роду однини – назв неістот в українській мові становить наявність двох форм знахідного відмінка – форми, співвідносної з формою називного відмінка (перша форма знахідного відмінка), і форми із закінченням *-а (-я)*, співвідносної з формою родового відмінка (друга форма знахідного відмінка). Проаналізовані наукові джерела засвідчують, що форма знахідного відмінка на *-а (-я)* проникла в літературну мову з «живої» народної мови, тому цілком зрозуміло, що їх повною мірою зберігають усне розмовне мовлення та мова художньої літератури. Простонародне «походження» другої форми знахідного відмінка відбиває семантика іменників, що вживаються в такій формі, – це передусім назви конкретних побутових предметів. Натомість іменників чоловічого роду – назв абстрактних понять, які важко персоніфікувати, у живій народній мові не так багато. Через це вживання абстрактних іменників у формі знахідного на *-а (-я)* обмежене.

Сферу функціонально-стильового вживання другого знахідного відмінка іменників визначають два чинники: семантичний та морфологічний. Теоретично обґрунтованим є функціонування у всіх стилях української літературної мови із закінченням *-а (-я)* в знахідному відмінку однини іменників чоловічого роду – назв цілісних, точно окреслених реальних (здебільшого побутових) предметів. Згідно з морфологічним чинником другу форму знахідного відмінка можуть мати лише ті іменники – назви неістот чоловічого роду, які в родовому відмінку однини мають закінчення *-а (-я)*. Проте перевага в книжних стилях іменників з абстрактним значенням, що в родовому відмінку однини мають закінчення *-у (-ю)*, є перешкодою для вживання їх у формі знахідного відмінка на *-а (-я)*. Виняток становить виокремлена І. Огієнком група уявно-реальних іменників, найуживаніші з яких можуть мати другу форму знахідного відмінка з флексією *-а (-я)*, проте «граматичну» долю цих іменників у сучасній українській літературній мові визначить час.

Аналіз мови джерел різних функціональних стилів сучасної української літературної мови дає підстави констатувати, що в усному розмовному мовленні та в художній літературі переважає форма родового відмінка зі значенням знахідного, у публіцистиці – називна форма знахідного відмінка. У науковому стилі «відродження» другої форми знахідного відмінка лише починається, а офіційно-ділового стилю, як книжного стилю найвищого рангу, цей процес ще не торкнувся.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. / Б.Д. Антоненко-Давидович. – К. : Книга, 2010. – [5-е вид., перероб і доп.]. – 252 с.
2. Атлас української мови : в 3-х томах. – К. : Наукова думка.
Т. 1. Полісся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі. – 1984. – 498 с.
3. Атлас української мови : в 3-х томах. – К. : Наукова думка.
Т. 2. Волинь, Наддніпрянина, Закарпаття і Суміжні землі. – 1988. – 520 с.
4. Атлас української мови : в 3-х томах. – К. : Наукова думка.
Т. 3. Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянина, Причорномор'я і суміжні землі. – 2001. – 274 с.
5. Безпалько О.П. Нариси з історичного синтаксису української мови / О.П. Безпалько. – К. : Радянська школа, 1960. – 236 с.
6. Вихованець І.Р. Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській мові / І.Р. Вихованець. – К. : Наукова думка, 1971. – 120 с.
7. Вихованець І.Р. Система відмінків української мови / І.Р. Вихованець. – К. : Наукова думка, 1987. – 232 с.
8. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І.Р. Вихованець. – К. : Наукова думка, 1992. – 224 с.
9. Вихованець І.Р. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди / Іван Вихованець; післямова А. Загнітка. – Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2012. – 160 с.
10. Гінзбург М. Про форми знахідного відмінка в українських фахових текстах / Михайло Гінзбург // Українська мова. – 2012. – № 4. – С. 29–40.
11. Грунський Н.К. Украинская грамматика / Н.К. Грунський. – К. : Издание Товарищества «Голось», 1918. – 64 с.
12. Грунський М. Український правопис / М. Грунський, Мироненко. – 1927. – 148 с.
13. Жилко Ф.Т. Нариси з діалектології української мови / Жилко Ф.Т. – К. : Радянська школа, 1966. – 307 с.
14. Іваниця Гр. Курс украинского языка в кратком практическом изложении / Григорий Іваниця. – Государственное издательство Украины, 1926. – 192 с.
15. Історія українського правопису : XVI–XX століття [Хрестоматія]. – К. : Наукова думка, 2004. – 583 с.
16. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови / Олена Курило. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 304 с.
17. Курс сучасної української літературної мови / за ред. Л.А. Булаховського : в 2 т. – К. : Рад. школа, 1951. – Т.1. – 519 с.; Т. 2. – 407 с.
18. Матвієнко О. Назовна та родова форма знахідного відмінка / Онікій Матвієнко // Збірник державних центральних курсів українознавства. – Харків, 1930. – С. 43–56.
19. Навальна М.І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М.І. Навальна. — К., Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с.
20. Наконечний М.Ф. Українська мова. Програма-конспект з додатком про новий правопис український / М.Ф. Наконечний. – Х. : Кооп. Вид-во Рух, 1928. – 240 с.
21. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Наша літературна мова / [упоряд., авт. Передмови та коментарів М.С. Тимошик] / Іван Огієнко (митрополит Іларіон). – К. : Наша культура і наука, 2011. – 356 с.
22. Синявський О. Норми української літературної мови / Олекса Синявський. – Х.; К., 1931. – 367 с.
23. Сулима М. Українська фраза / Микола Сулима. – Харків : Рух, 1928. – 98 с.
24. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис / [за заг. ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наук. думка, 1972. – 515 с.
25. Тараненко О.О. Словозміна української мови / О.О. Тараненко. – Nyiregyháza, 2003. – 200 с.
26. Тимченко Е.К. Функции генитива в южнорусской языковой области. – Варшава : Варшав. учеб. окр., 1913. – 278 с.
27. Тимченко Є.К. Українська граматика / Є.К. Тимченко. – Київ : Вид-во Товариства “Час”, 1917. – 168 с.
28. Український правопис. – Х. : Держ. вид-во України, 1929. – [вид. 1.]. – 104 с.
29. Український правопис. – К. : Українське державне видавництво, 1946. – 179 с.
30. Український правопис. – [вид. 2-е, випр. і доповн.]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. – 272 с.
31. Український правопис. – К. : Наук. думка, 1990. – [вид. 3.]. – 240 с.
32. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови – 6-те вид., стереотип. – К. : Наук. думка, 1997. – 240 с.
33. Фаріон І.Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (науково-навчальне видання): [монографія] / І.Д. Фаріон. – Вид. 2-ге, доп. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. — 336 с.
34. Юносова В.О. Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові / В.О. Юносова. – К. : Знання України, 2003. – 126 с.

В статті розглядаються нові тенденції в функціонально-стильовому використанні другої форми винительного падежа іменників чоловічого роду II відмінка – назв неживих предметів в українській літературній мові початку ХХІ століття.

Ключові слова: друга форма винительного падежа іменників чоловічого роду – назви неживих предметів, винительний падеж, родовий падеж.

In this article are characterized the recent tendencies of the functionally-stylistic usage of the second form of accusative of nouns of masculine of the second declension – names of uncreatures in Ukrainian literary language of beginning XXI century.

Key words: the second form of accusative of nouns, nouns of masculine – names of uncreatures, accusative case, genitive case.